

København, december 2009

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen
Att. Poul Hove

HK HANDELS bemærkninger til forslag om lov om ændring af lov om detailsalg fra butikker m.v. (1.juli 2010 – 1.oktober 2012 samt 1.oktober 2012 og fremefter)

HK HANDEL har modtaget forslag til lov om ændring af lov om detailsalg fra butikker m.v. (lukkeloven).

Overordnet ser HK HANDEL lovforslaget som en klar forringelse af de butiksansattes vilkår. Endvidere vil lovforslaget have en række negative konsekvenser for det øvrige samfund.

Ifølge lovforslaget afskaffes lukkeloven helt fra 2012. HK HANDEL stiller sig meget undrende over ønsket om så gennemgribende ændringer uden seriøse konsekvensberegninger for de butiksansatte og for det øvrige samfund.

Ændringsforslaget vil klart forringe de butiksansattes vilkår. De butiksansatte har i forvejen meget arbejde på søndage og på andre skæve tidspunkter, og en øgning heraf vil gøre det vanskeligt for de butiksansatte at få sammenhæng i arbejde og fritid. Det bliver svært for familierne at holde fri samtidigt – med de konsekvenser det har – og det vil blive sværere for de butiksansatte at deltage i almindelige aktiviteter som fx sport og foreningsliv, der jo typisk afvikles på de tidspunkter, hvor de fleste holder fri.

Øget arbejde på skæve tidspunkter for de butiksansatte vil umiddelbart have afsmittende virkning for en lang række ansatte inden for produktion, logistik, administration og rengøring, da der jo ikke vil være megen mening i at holde dårligt rengjorte butikker med halvtomme hylder åbne om søndagen og på andre skæve tidspunkter.

Dette vil logisk stille store krav til udvidelse af muligheder for børnepasning og til offentlige transporttilbud, ikke kun for de butiksansatte, men også for de øvrige ansatte.

Projekt Børnepasnings åbningstidsundersøgelse (2009) viser, at:

4 ud af 10 kommuner ikke har daginstitutioner, der har åbent efter kl. 17.00

Kun 19 pct. af kommunerne har daginstitutioner, der har åbent efter kl. 18.00

Kun 6 kommuner har institutioner, der har lørdagsåbent

Søndagsåbne daginstitutioner findes kun i København og Aalborg

I Økonomi- og Erhvervsministeriets store detailhandelsanalyse fra sept. i år refereres kun løseligt til muligheder for privat pasning og deltidsordninger. HK HANDEL savner et klart svar på, hvordan butiksansatte og andre sikres betryggende børnepasning og transport til og fra arbejde.

En afskaffelse af lukkeloven vil gøre det meget svært - og i mange situationer helt umuligt – for mange mindre butikker, ikke mindst i landsbyer og i mindre byer at overleve. En lukning af landsbyens sidste butik har vidtrækkende konsekvenser, fx lukning af skole, faldende huspriser m.m. - en dårlig spiral, der vil medvirke til at gøre det mindre attraktivt at bo på landet og i de mindre byer.

I relation hertil vil en afskaffelse af lukkeloven især komme den store dagligvare- og udvalgsvarerhandel til gavn, en tendens der allerede i dag kan konstateres i brugen af de s. k. ”løse søndage” (se også ”Bemærkninger til lovforslaget”).

Dermed kan en centralisering af detailhandelen imødeses, med alt hvad det indebærer af stærkt ændrede konkurrenceforhold, ændring af butiksstruktur og ensretning af vareudbud og koncepter. Det er tvivlsomt om forbrugerne kan se frem til lavere priser, men til gengæld temmelig sikkert at mange forbrugere vil få langt til nærmeste indkøbsmuligheder og generelt få færre butikker og et mindre vareudbud at vælge imellem.

En afskaffelse af lukkeloven – og heraf følgende udvidelse af butikkernes åbningstider – vil uvægerligt medføre en øget klimabelastning: Butikker skal belyses og opvarmes, varer skal transporteres ud til butikkerne, kunder skal transporteres til og fra, butikspersonale og ansatte indenfor produktion, logistik, administration og rengøring skal transporteres til og fra arbejde osv. osv.

Det kan undre, at lovforslaget fremsættes stort set samtidig med at Danmark er vært for en verdensomspændende klimakonference, hvis mål er at træffe bindende aftaler om en nedbringelse af CO₂-udslippet.

En afskaffelse af lukkeloven og heraf følgende øgning af arbejde på skæve tidspunkter vil næppe gøre detailhandelen mere attraktiv for faguddannet personale, ligesom det må forudses, at butikkerne i endnu højere grad end i dag vil forsøge at spare på lønbudgettet ved at ansætte endnu flere skolebørn, studerende og dobbeltjobbere. Forbrugerne vil naturligvis mærke dette, men det vil også have konsekvenser for detailhandelen som uddannelsessted:

Der uddannes i dag mange faggrupper i detailhandelen og alene uddannelsen til salgsassistent er en af landets største erhvervsuddannelser. Regeringen har en målsætning om, at 95 % af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse. De senere år er det gået den gale vej med opfyldelsen af denne målsætning – nedlæggelse af uddannelsespladser og vigende søgning i detailhandelen vil trække yderligere i den gale retning.

I ”Bemærkninger til lovforslaget”, redegøres for, at lovforslaget falder i to trin ”så både forbrugere, butikker og de ansatte kan nå at indstille sig herpå”. Som det fremgår af ovenstående er det i langt højere grad det danske samfund i bred forstand, der ”skal indstille sig herpå”, hvordan det så end skal foregå?

I bemærkningernes sammenfattende skema konkluderes, at forslaget ingen konsekvenser vil have for stat, regioner og kommuner. Det kan undre, hvordan man når frem til denne konklusion, jf. fx øget behov for børnepasning og offentlig transport og underminering af livsvilkår på landet og i mindre byer.

Under overskriften ”Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet” konkluderes temmelig uargumenteret, at forslaget ”generelt vil have positive erhvervsøkonomiske konsekvenser for de omfattede butikker”. Dog mener man, at for den mindre detailhandel kan (!) liberaliseringen betyde øget konkurrence. En meget udglattende generalisering, der på ingen måde tager livtag med helt centrale konsekvenser som ændrede konkurrenceforhold, ændret butiksstruktur, butiksdød osv. - forhold, der har været fremhævet fra mange sider, ikke mindst fra den mindre detailhandel selv.

Hertil kommer, at der må forventes væsentlig øgede kommunale omkostninger til fx udvidede åbningstider i daginstitutioner, forbedrede muligheder for at benytte den kollektive trafik og generel understøttelse af de tyndt befolkede egne.

Videre mener man, at ”den foreslåede liberalisering må forventes at gøre det nemmere for hovedparten af borgerne at foretage deres indkøb”. Igen en meget udglattende formulering, der på ingen

måde tager hensyn til de problemer meget store befolkningsgrupper, som fx de ældre og alle de, der ikke har egen bil vil få.

Argumentet bygger tilsyneladende på en meget statisk samfundsopfattelse, nemlig at alt vil fortsætte stort set som vi kender det, blot med 24 timers butiksåbent. Det havde været uligt mere relevant med en mere dynamisk samfundsforståelse, der dog i det mindste forsøgte at indtænke samfundsmæssige forandringer, herunder især de mange afledte konsekvenser af stærkt udvidede åbningstider.

Endelig konkluderes – igen uargumenteret – at lovforslaget ikke vil have miljømæssige konsekvenser. Som det fremgår af ovenstående er det svært at forestille sig, at yderligere opvarmning, belysning og transport af varer og personer ikke vil få miljømæssige konsekvenser.

Konkluderende: Der er som bekendt ikke et klart formuleret ønske i befolkningen om en afskaffelse af lukkeloven, og man har ikke seriøst forsøgt at fremskrive konsekvenser af en afskaffelse af lukkeloven.

HK HANDEL mener ikke, at det er klogt hverken at liberalisere eller afskaffe lukkeloven med bind for øjnene. Tværtimod vil det mest naturlige være at gennemføre et seriøst analysearbejde før så drastiske skridt tages.

HK HANDEL mener, at det foreliggende lovforslag bør tages af bordet.

Hvis dette ikke er muligt bør man som et minimum – og som en del af lovforslagets del 1 - nedsætte en følgegruppe, hvis opgave det er at følge udviklingen på de områder, der er udtrykt kvalificeret bekymring for. En iværksættelse af lovforslagets del 2 bør således afvente analyse og erfaringsopsamling af konsekvenserne af lovforslagets første del.

Det betyder konkret, at beslutningen om en ophævelse af lukkeloven først træffes efter at følgegruppen har haft mulighed for at vurdere konsekvenserne af en øget liberalisering. Dermed kan følgegruppen rådgive politikerne om konsekvenserne af en beslutning om en eventuel ophævelse af lukkeloven. Ved at indarbejde denne løbende evaluering af konsekvenserne i forbindelse med en liberalisering kan det sikres, at utilsigtede følgevirkninger undgås, og at den politiske proces dermed også undgår unødigt modstand.

Samtidig bør følgegruppen løbende vurdere de forøgede kommunale omkostninger, som en liberalisering vil medføre.

Følgegruppen bør sammensættes på en måde, så gruppen har indgående kendskab til arbejdsmarkedsstrukturene inden for handelsområdet – men også således at gruppen kan analysere følgevirkninger i et mere bredt samfundsperspektiv. Følgegruppen bør dog samtidig have en størrelse der sikrer, at den bliver et reelt rådgivende organ for politikere.

Som det er fremgået af disse bemærkninger, er det ikke i særlig grad butikkerne, der har behov for at indstille sig på ændringerne. Konsekvenserne stikker betydeligt dybere og vedrører på forskellige måder en lang række samfundsmæssige forhold.

M.v.h.

Jørgen Hoppe
Formand HK HANDEL